

Näringsdepartementet

N2017/00055/IFK

103 33 Stockholm

Remissvar på Vinnovas rapport om modell för fördelning av medel för samverkan

Teknikföretagen vill med detta remissvar lämna synpunkter på rubricerade rapport.

Sammanfattning:

- Teknikföretagen är positiva till att det avsätts särskilda medel till universitet och högskolor för samverkansuppdrag.
- Teknikföretagen anser att samverkansuppdraget ska inbegripa både utbildningssamverkan och forskningssamverkan.
- Teknikföretagen anser att universitet och högskolor ska ha tydliga uppdrag för sitt arbete med samverkan och att de medel som avsätts för detta är utvecklingsinriktade.
- Teknikföretagen tycker inte att Vinnovas modell svarar mot ovanstående principiella utgångspunkter varför remissvaret endast översiktligt berör denna modell.

För Teknikföretagens medlemsföretag är tillgången till ny kunskap och kompetenta medarbetare helt central. Möjligheten att kunna rekrytera välutbildade medarbetare är en viktig faktor bakom beslut om var företagen ska förlägga sin forskning, sitt utvecklingsarbete och sin produktion. Ett välfungerande högskolesystem är därför av högsta vikt för Teknikföretagen och dess medlemsföretag. För att den högre utbildningen och forskningen ska kunna anpassas till förändrade kompetenskrav och nya behov från företag, studenter och forskare, krävs en ständig utveckling av utbildning och forskning i linje med dessa förändrade behov. Vi anser att samverkan är en viktig del både för den ovan nämnda utvecklingen men också för att sprida kunskap, underlätta nyttiggörande, samproduktion etc etc.

Teknikföretagens utgångspunkt när det gäller universitet och högskolors arbete med samverkan med omgivande samhälle är att det bör vara en mycket central del i deras arbete, men att det samtidigt kräver ett aktivt deltagande och ansvarstagande från de företag och organisationer som de ska samverka med. Ingen av parterna äger ensam rätten att bestämma formerna för samverkan. Av detta följer att det är mycket svårt att ensidigt från universitet och högskolor och dess statliga finansierare definiera att "bra" samverkan ser ut på visst sätt. Samverkan kan helt enkelt ha många skepnader.

Vi vill exemplifiera detta med utbildningssamverkan som det för övrigt har gjorts en mycket bra genomgång om av professor Lars Bengtsson¹. Utbildningssamverkan kan se väldigt olika ut beroende på syftet med samverkan och Bengtsson gör tre grova indelningar (efter en norsk modell). Det första man ofta tänker på är när det kommer en extern lärare/föreläsare till

¹ L. Bengtsson, "Utbildningssamverkan - för jobb, innovation och företagande," Stockholm: Almega. 2013.

en kurs. Detta ger en samverkan i undervisningen och i lärprocesserna. Andra exempel inom det området är studiebesök, levande case i kurser, externt handledarskap etc. En annan typ av utbildningssamverkan syftar till att underlätta studenternas övergång från studier till arbetsliv. Exempel här är arbetsmarknadsdagar, företagskvällar och karriärrådgivning. Samverkansaktiviteter så som praktik, externa examensarbeten etc. kan vara både och av dessa två typer av utbildningssamverkan. Slutligen kan en tredje typ av utbildningssamverkan vara när externa intressenter är inblandade i att skapa nya eller utveckla befintliga utbildningar. Aktiviteterna här kan vara då företrädare för enskilda företag, branschorganisationer, fackföreningar etc. är inblandade i rådgivande kommittéer såsom programråd, styrgrupper etc. och där får möjlighet att framföra förslag och idéer på utbildningsprogramms utformning, struktur, undervisningsform etc.

På samma sätt går det att visa på att de möjliga formerna för samverkan inom forskningsområdet är väldigt många. I gränslandet finns dessutom samverkansformer som inte självklart låter sig kategoriseras till enbart forskning eller utbildning. Ett sådant exempel, som vi dessutom anser vara utomordentligt viktigt, är personrörlighet mellan akademi och det omgivande samhället. Å ena sidan lärare och forskare från akademien som kan tillbringa en begränsad tid hos ett företag eller organisation utanför akademien och å andra sidan personer från företag eller organisationer som exempelvis kan ha adjungerade tjänster på universitet och högskolor är utmärkta samverkansformer som rätt använt berikar bägge typerna av verksamheter.

Rent principiellt anser vi att universitet ska få medel för sin samverkan, men också ett tydligare uppdrag för arbetet med samverkan. Både uppdrag och fördelning av medel ska inkludera både utbildningssamverkan och forskningssamverkan. Uppdraget, och därmed fördelning av medel, ska vara utvecklingsinriktat och kopplat till varje lärosäte. Detta kan med fördel kombineras med utlysningar för särskilda samverkansprojekt och -program från lämplig forskningsfinansierande myndighet. Slutligen bör ett utvecklat system för detta vara transparent, där enkelhet går före exakthet. Att uppdraget genomförs på lärosätena på ett bra och utvecklande sätt bör med viss regelbundenhet granskas av lämplig myndighet, exempelvis på liknande sätt som Universitetskanslersämbetet nu granskar universitet och högskolors kvalitetsarbete. Inom parentes sagt, men som ett viktigt tillägg i detta sammanhang, måste inte alla samverkansformer nödvändigtvis vara förknippade med en kostnad.

Med allt detta sagt så har Vinnovas modell ett delvis annorlunda upplägg där redan utförda aktiviteter ska värderas och bedömas och därefter eventuellt belönas. Modellen blir med andra ord ett i huvudsak kontrollerande system, även om det alltid finns utvecklande perspektiv i denna typ av modell med KPIer. Ett större problem är att den föreslagna modellen förutsätter att samverkan mer eller mindre ser likadan ut på alla universitet och högskolor, eller åtminstone att alla universitet och högskolor har samma uppdrag för samverkan. Teknikföretagens utgångspunkt är ju som tidigare nämnts att varje lärosäte har ett eget uppdrag för sitt samverkansarbete. Detta uppdrag behöver rimligen utarbetas i samråd mellan lärosätet och departement (eller ansvarig myndighet beroende på hur modellen implementeras).

Förutom detta så inkluderar Vinnovas modell alltför många och komplicerade parametrar, där vissa är mätbara och jämförbara medan andra förmodligen är mindre mätbara och svåra att jämföra bland annat för att randvillkoren är mycket olika. De föreslagna självvärderingarna är förmodligen bra verktyg för att överbygga dessa olikheter och svårigheter att mäta och jämföra parametrarna. Men allt detta ska hanteras av expertpaneler där vi är mycket

tveksamma till hur dessa kommer att fungera, inte minst är vi tveksamma hur bemanningen av panelerna ska gå till där vårt intresse och fokus för tveksamheten givetvis avser hur personer från näringslivet ska komma med i detta arbete på ett adekvat sätt. Vi har exempelvis sett hur svårt det var att hitta arbetslivsföreträdare som kunde ta en aktiv roll i de relativt arbetskrävande bedömargrupperna i de kvalitetsutvärderingar som genomfördes för några år sedan av all utbildning på universitet och högskolor. Effekten av dessa svårigheter att rekrytera till expertpaneler och bedömargrupper är att arbetslivsföreträdare dels blir i klar minoritet i antal men också att dessa ledamöter har svårt att klara den arbetsbörda som krävs för att utföra ett rättssäkert arbete.

Vinnovas uppdrag att arbeta fram en modell för fördelning av medel för samverkan med tillhörande pilotprojekt har, såvitt Teknikföretagen kan bedöma, haft en positiv effekt på lärosätenas arbete med att utveckla former för samverkan och för att uppskatta värdet av samverkan. Vi ser det som ännu ett bevis på att det är först när det finns särskilda medel och/eller ett tydligt uppdrag som universitet och högskolor på allvar kommer att arbeta med samverkan. Och ju mer universitet och högskolor arbetar strukturerat och långsiktigt med dessa frågor kommer både prestation och kvalitet att påverkas positivt.

Teknikföretagen 2017-05-02

Maria Rosendahl

Per Fagrell